

9.11.2015

FIVA 1/01.01.01/2015

Julkinen

Eduskunnan talousvaliokunta

Täydennys Finanssivalvonnan lausuntoon talousvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä HE 89/2015 vp kirjanpitolain ja siihen liittyvien eräiden lakien muuttamisesta

Finanssivalvonta haluaa täydentää kirjallista lausuntoaan talousvaliokunnan kuulemisessa 6.11.2015 suullisesti toteamistaan asioista koskien toimintakertomuksen oikean ja riittävän kuvan vaatimusta sekä pääomalainan luokittelusta vieraaseen ja omaan pääomaan luottolaitosten tilinpäätöksissä.

1 Tilinpäätöksen annettava oikea ja riittävä kuva yksinään eikä yhdessä toimintakertomuksen kanssa

Finanssivalvonta haluaa toistaa aikaisemmin kirjanpitolain muutoksista koskevaan työryhmän mietintöön antamaansa lausunnon ottaen huomioon lopullisen hallituksen esityksen ja siihen sisältyvän perustelutekstin. Sääntely koskee kaikkia Finanssivalvonnan valvottavia, listayhtiöitä sekä arvopapereiden tarjoajia.

Uudistetun tilinpäätösdirektiivin johdantotekstissä todetaan, että toimintakertomus ja konsernin toimintakertomus ovat taloudellisen raportoinnin tärkeitä osatekijöitä. Yrityksen liiketoiminnan kehittymisestä ja yrityksen tilasta olisi annettava oikea kuva ottaen huomioon liiketoiminnan laajuus ja monimuotoisuus. Toisin sanoen toimintakertomus ei ole osa tilinpäätöstä, jonka tulee antaa oikea ja riittävä kuva.

1.1 Kirjanpitolain 3:2.1 §

Kirjanpitolain 3:2.1:n alku on seuraava. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta... Oikean ja riittävän kuvan sisältöä ei ole muutettu ehdotuksessa, vaan sitä on edelleen täydennetty olennaisuuden periaatteella, josta Finanssivalvonta lausui arvionsa jo aikaisemmin toimittamassaan lausunnossa talousvaliokunnalle.

Pykälää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa (s.53) todetaan, että toimintakertomuksen irrottaminen olisi omiaan hämärtämään vuosikymmenien kuluessa muotoutuneita käytänteitä.

9.11.2015

FIVA 1/01.01.01/2015

Julkinen

Uudistettu tilinpäätösdirektiivi ulottaa oikean ja riittävän kuvan ainoastaan tilinpäätökseen, ja näin asia oli myös aiemmassa tilinpäätösdirektiivissä, joka on annettu 1978 ja pantu Suomessa täytäntöön kirjanpitolakiin 1992, kuitenkin täydennettynä toimintakertomuksella.

Uudistettu tilinpäätösdirektiivi edellyttää toimintakertomukselta ainoastaan oikean kuvan antavaa selostusta. Vastaava säännös oli aikaisemmassa tilinpäätösdirektiivissä (1978), jossa todettiin, että toimintakertomuksessa on oltava yhtiön liiketoiminnan kehittymisestä ja sen tilasta selostus, joka antaa tosiasioita vastaavan kuvan.

Lisäksi kansainväliset tilinpäätösstandardit (IFRS-standardit) lähtevät siitä, että itse tilinpäätöksen on annettava oikea kuva yhteisön taloudellisesta asemasta, taloudellisesta tuloksesta ja rahavirroista.

Finanssivalvonnan käsityksen mukaan Suomessa omaksuttua käytäntöä ei noudateta missään muualla. Finanssivalvonta katsoo, että direktiivin tarkka soveltaminen Suomessa olisi kansainvälisen yhdenmukaisuuden näkökulmasta kannatettavaa. Toimintakertomuksen sisällyttäminen oikean ja riittävän kuvan antamiseen, voidaan katsoa olevan sellaista kansallista lisäsääntelyä, joka ei vastaa yleistä eurooppalaista kehitystä. Lisäksi mahdollisen kansallisen lisäsääntelyn tarve tulisi arvioida nykypäivästä, ei traditiosta käsin.

1.2 HE:n 89/2015 yksityiskohtaiset perustelut

Finanssivalvonta haluaa erityisesti kiinnittää huomion hallituksen esityksen perusteluihin sivulle 53 mietinnön antamisen jälkeen lisättyihin kahteen perustelukappaleeseen.

Perustelujen ensimmäisessä lisäkappaleessa kuvataan haittoja, joita syntyy siitä, kun erikseen on arvioitava tilinpäätöksen antamaa oikeaa ja riittävää kuvaa, kun taas nykykäytännössä arviointi on kokonaisharkintaa toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen yhdessä sisältämän informaation perusteella. Muutos olisi perusteluiden mukaan myös omiaan lisäämään tietojen kahdenkertaista raportointia esittäessä sama tieto yhtäältä tilinpäätöksessä ja toisaalta toimintakertomuksessa sekä aiheuttamaan yrityksille tarpeettomia kustannuksia uuden säännöksen täytäntöönpanon johdosta.

Finanssivalvonta toteaa, että tilinpäätöksen on aina annettava yksinään oikea ja riittävä kuva. Toimintakertomuksessa esitetty olennainen tieto on toistettava tilinpäätöksessä hallinnollisesta taakasta huolimatta, jotta yhtiö ei laatisi virheellistä tilinpäätöstä. Mikään tieto, joka esitetään vain toimintakertomuksessa ja jota tarvitaan oikean ja riittävän kuvan arvioinnissa, ei vastaa direktiivin henkeä. Perusteluiden mahdollistama käytäntö saattaa luoda merkittävän riskin sekä kirjanpitovelvolliselle, että tilintarkastajalle niissä tapauksissa, joissa tilinpäätöksen käyttäjä (rahoittajat, tavarantoimittajat yms. sidosryhmät) luottavat tilinpäätökseen

9.11.2015

FIVA 1/01.01.01/2015

Julkinen

tutkimatta ja arvioimatta toimintakertomuksen sisältämiä tietoja ja niiden mahdollisia vaikutuksia tilinpäätökseen. Perustelutekstin mahdollistama käytäntö on epätoivottava.

Mietinnön perusteluihin on lisätty myös toinen kappale, jonka viesti jää Finanssivalvonnalle epäselväksi.¹ Kyseinen kappale selostaa sitä, kuinka toimintakertomuksen sisältöä on mahdollista kehittää siten, että taloudellinen informaatio ja muu (eli ei-taloudellinen) informaatio esitetään toimintakertomuksessa toisistaan selkeästi erillisinä osiina, jolloin tilintarkastaja voisi helpommin rajata lausuntonsa koskemaan esimerkiksi ainoastaan sellaista taloudellista informaatiota, joka perustuu tilinpäätöksessä ja kirjanpidossa raportoitavaan tietoon.

Finanssivalvonta toteaa, että toimintakertomuksen taloudellista ja ei-taloudellista informaatiota ei voida erottaa toisistaan, vaan ne kuuluvat yhteen. Kirjanpitovelvollisen voimavarojen käyttö luokittelun toteuttamiseen ei ole järkevää. Mikään kansainvälinen käytäntö ei tue tällaista kehitystä eikä suomalainen tilinpäätöksen kokonaisuus olisi kansainvälisille käyttäjille ymmärrettävissä.

Toisena seikkana Finanssivalvonta toteaa, että perusteluteksti on ristiriidassa sen kanssa, mitä tilintarkastussäätelyn uudistuksessa ollaan parhaillaan toteuttamassa. Sen mukaan toimintakertomus on yksiselitteisesti tilintarkastuksen kohteena eikä kirjanpitolain perustelutekstissä mainittuja tilintarkastuksen rajausmahdollisuuksia synny ei-taloudellisen informaation osalta.

1.3 Finanssivalvonnan ehdotus kirjanpitolain 3:2.1 §:n muotoiluksi

Mukaan lukien aikaisempi Finanssivalvonnan ehdotus talousvaliokuntakuulemisessa 6.11.2015 siitä, ettei olennaisuuden periaatetta tule sisällyttää oikeaan ja riittävään kuvaan, Finanssivalvonta ehdottaa seuraavaa lainkohdan muotoiluksi.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

¹ Tilinpäätösoikeudellisesti toimintakertomuksen sisältöä on mahdollista kehittää siten, että taloudellinen informaatio ja muu (eli ei-taloudellinen) informaatio esitetään toimintakertomuksessa toisistaan selkeästi erillisinä osiina, jolloin tilintarkastaja voisi helpommin rajata lausuntonsa koskemaan esimerkiksi ainoastaan sellaista taloudellista informaatiota, joka perustuu tilinpäätöksessä ja kirjanpidossa raportoitavaan tietoon. Voimassa oleva tilintarkastuslaki ei aseta tällaiselle menettelylle estettä. Kirjanpitolautakunnan tulisi muuttuvan kirjanpitolain täytäntöönpanon ohjauksessa ohjeistaa asiaa ja pyrkiä selkiyttämään toimintakertomuksen rakennetta siten, että siitä käy jatkossa selkeämmin ilmi – esimerkiksi otsikoinnin avulla taikka muulla rakenteellisella ratkaisulla – jako yhtäältä (i) tilinpäätökseen perustuvaan taloudellinen ainekseen sekä toisaalta (ii) muuhun lainsäädännön edellyttämään ja kirjanpitovelvollisen omaan harkintaan perustuvaan luonteeltaan enemmän kirjalliseen ainekseen, joka ei välittömästi liity tilinpäätökseen. Edellä olevaan perustuen ei lain nykyrakennetta muuteta.

9.11.2015

FIVA 1/01.01.01/2015

Julkinen

2 Pääomalainojen luokittelu vieraaseen ja omaan pääomaan luottolaitosten tilinpäätöksissä

Kirjanpitolain 5. lukuun on lisätty pääomalainojen luokittelua koskeva pykälä 5c, jonka mukaan pääomalaina voidaan luokitella omaan pääomaan, mikäli se täyttää IAS-asetuksella hyväksytyissä tilinpäätösstandardeissa omaan pääomaan luokittelun ehdot. Muulloin se on vierasta pääomaa.

Finanssivalvonta katsoo, että koska luottolaitoslakia koskevassa muutosehdotuksessa (12:6) rahoitusinstrumenttien osalta noudatetaan pakottavana kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (IFRS), niin vastaavasti näihin standardeihin pohjautuvat pääomalainojen luokittelua koskevat vaatimukset tulee olla luottolaitosten tilinpäätöksissä pakottavia. Finanssivalvonta ehdottaa, että luottolaitoslain tilinpäätöstä, osavuositarkastusta ja tilintarkastusta koskevaan 12. lukuun lisättäisiin seuraava säännös.

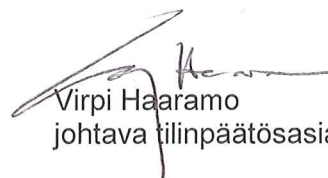
Pääomalainan merkitseminen taseeseen

Omaan pääomaan tulee merkitä erilliseksi eräksi sellainen pääomalaina, jota luottolaitos pitää ehdoiltaan oman pääoman luonteisena siten kuin kansainvälisissä tilinpäätösstandardeissa omaan pääomaan luettavilta arvopapereilta edellytetään. Muussa tapauksessa tällainen laina merkitään vieraaseen pääomaan.

FINANSSIVALVONTA

Jarmo Parkkonen
Osastopäällikkö

Virpi Haaramo
johtava tilinpäätösasiantuntija